1963
ଏପ୍ରିଲ 22

ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ମେସର୍ସ ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ

(ଏସ୍. କେ. ଦାସ, ଏ. କେ. ସରକାର ଏବଂ

ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା - ପ୍ରତିବାଦୀ ଜଣେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରି ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମା - ନିଷିଦ୍ଧାଦେଶ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା - ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ବିଷୟରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ - ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା ଅଛି କି - ବମ୍ବେ ଭଡ଼ା, ହୋଟେଲ ଏବଂ ସାମୟିକ ଆବାସ ଦର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିନିୟମ 1947 (Bom. LXII/1947), ଧାରା 28, 29, 29 A.

ଉତ୍ତରଦାତା ଏକ ଭାଗିଦାରୀ ସଂସ୍ଥା ଅଟେ । ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବମ୍ବେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ ଏହା ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ବାଦପତ୍ରରେ ଏହା ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ଦୋକାନରେ ତାଙ୍କ କପଡା ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପାରିତୋଷିକ ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହି ଚୁକ୍ତି ଚାରି ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଳବତ୍ତର ରହିବାର ଥିଲା । ଚୁକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲକାରୀ, ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ, ସେବକ ଏବଂ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ପାରିତୋଷିକ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ବ୍ୟବସାୟ ଦେଖାଶୁଣା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୋକାନ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଚୁକ୍ତି ଶେଷ ହେବା ପରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କର ଦୋକାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଆଉ କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା । ଦୋକାନର ବିଧିସମ୍ମତ ଦଖଲରେ ଥିବା ଘୋଷଣା ପାଇଁ, ଅପିଲକାରୀ, ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ, ସେବକ ଏବଂ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଦୋକାନ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାରୁ ନିଷେଧ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଦେଶ ଏବଂ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ ଦେୟ ପରିମାଣର ପାରିତୋଷିକ ପାଇଁ ପ୍ରତିବାଦୀ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ବାଦପତ୍ରଟି ଏହି ଆଧାରରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲା ଯେ ଚୁକ୍ତି ଅବଧି ସମୟରେ ଅପିଲକାରୀମାନେ କେବଳ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଥିଲେ ଏବଂ ଚୁକ୍ତି ଶେଷ ହେବା ପରେ ସେମାନେ କେବଳ ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶକାରୀ ହୋଇଥିଲେ । ମକଦ୍ଦମାର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କକୁ ବାଦପତ୍ର ନକାରାତ୍ମକ କରିଥାଏ।ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଏହା ଥିଲା ଯେ

ଉତ୍ତରଦାତା ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାସିକ ଭଡ଼ା ଦେଇ ଦୋକାନକୁ ଭଡ଼ାରେ ନେଇ ଆଉ ଜଣକୁ ଭଡ଼ା ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସମ୍ମତି ବିନା, ବମ୍ବେ ଭଡ଼ା, ହୋଟେଲ ଏବଂ ସାମୟିକ ଆବାସ ଦର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିନିୟମ 1947 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଭଡ଼ାରେ ନେଇ ଆଉ ଜଣକୁ ଭଡ଼ା ଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ପକ୍ଷମାନେ ଏକ ନକଲି ଚୁକ୍ତିନାମା କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ କେବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ ଯାହା ପ୍ରକୃତ ସମ୍ପର୍କକୁ ଲୁଚାଇବା ପାଇଁ କେବଳ ଏକ ଚକ୍ରାନ୍ତ ଥିଲା । ଏହି ସମ୍ପର୍କ ଜଣେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । ଲିଖିତ ବିବୃତିରେ ଏହି ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ କେବଳ ବମ୍ବେ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ରହିଛି ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଆଦେଶ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ସହରାଞ୍ଚଳ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏକ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯେ ବାଦପତ୍ରକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଫେରାଇ ଦିଆଯିବ । ଏହାପରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅପିଲ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28ର ସଠିକ୍ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆଧାରରେ ଯେଉଁ ମକଦ୍ଦମାରୁ ଅପିଲଟି ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ବମ୍ବେ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଏକ ମକଦ୍ଦମା ନୁହେଁ ଏବଂ ସହରଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ବିଚାରପତିଙ୍କ ଆଦେଶ ଖାରଜ କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମାର ଫଏସଲା କରିବା ଉଚିତ୍ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ମାଧ୍ୟମରେ ରହିଛି । ଉକ୍ତ ଅପିଲରେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ସମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ।

(ଏସ୍. କେ. ଦାସ ଏବଂ ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା, ନ୍ୟାୟାମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ) *ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଥିଲା* ଯେ ଧାରା 28 ନିସନ୍ଦେହରେ ଲଘୁବାଦ ଅଦାଲତକୁ ଅଧିନିୟମର ଭାଗ II ର ଯେକୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେଉଥିବା ଯେକୌଣସି ପରିସରର ଭଡା କିମ୍ବା ଦଖଲ ଆଦାୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ମାମଲା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟଧାରାକୁ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ; ଏହା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଯେକୌଣସି ଆବେଦନ ଏବଂ ଦାବି କିମ୍ବା ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ଏହାର ଯେକୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଯେକୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ ।

1963

ରାୟଜାଦା
ତୋପାନଦାସ
ବନାମ
ଗୋରଖରାମ
ଗୋକଲଚାନ୍ଦ

ଯଥାର୍ଥ ମାଲିକ ଏବଂ ଜଣେ ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶକାରୀ କିମ୍ବା ଜଣେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାଲିକାନା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଧାରା 28 ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ, କାରଣ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପିତ ହେଉନାହିଁ । ତେଣୁ ଯଦି ତାଙ୍କ ବାଦପତ୍ରରେ ବାଦୀ ଏପରି କୌଣସି ସମ୍ପର୍କକୁ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ନାହିଁ ଯାହା ଅଧିନିୟମର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବ ଯାହା ଉପରେ ଧାରା 28 ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା ନିର୍ଭର କରେ, ପ୍ରତିବାଦୀ ତାଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ୱାରା ବାଦୀଙ୍କୁ ଏପରି ଏକ ବିଚାରମଞ୍ଚକୁ ଯିବାକୁ ବାଧ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ଯେଉଁଠାରେ ସେ ନିଜ ଦୃଢୋକ୍ତିରେ ନିଜେ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଯଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମା ଜଣେ ଜମି ମାଲିକ କିମ୍ବା ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଛି ଏବଂ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାର ଏକ ଦାବି ପ୍ରକୃତିର ଅଟେ ଯାହା ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ତେବେ କେବଳ ଏହା ଧାରା 28 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ନୁହେଁ । ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ସହରଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ସେହି ଉପସଂହାରରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ ।

ଅନନ୍ତୀ ବନାମ *ଛନ୍ନୁ,* (1929) I.L.R. 52 All. 501 *ଗୋବିନ୍ଦରାମ ସଲାମାତ୍ରାଇ* ବନାମ *ଧରମପାଲ,* (1951) 53 Bom. L.R. 386, ଏବଂ *ଯଶୱନ୍ତଲାଲ* ବନାମ *ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କମ୍ପାନୀ, ଇଣ୍ଡିଆ* (1959), 61 Bom. L R. 1087, ଅନୁମୋଦିତ ।

ବାବୁଲାଲ ଭୁରାମଲ ବନାମ *ନନ୍ଦରାମ ଶିବରାମ* [1959] S.C.R. 367, ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ।

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ । ଜଣେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘରହତାର ଦଖଲର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ନୁହେଁ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଏହା ଧାରା 28(1) ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାରର ମାମଲା ଅଧୀନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏନାହିଁ । ଏହି ମକଦ୍ଦମା ସେହି ଧାରାରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକାର ଅଧୀନରେ ଆସେ ନାହିଁ କାରଣ ଏହା କେବଳ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆବେଦନଗୁଡିକ ସହିତ ଜଡିତ ଅଟେ ।

ତୃତୀୟରେ ଧାରା 28ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ ଗ୍ରେଟର ବମ୍ବେରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଉପୁଜିଥିବା କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ

1963
ରାୟଜାଦା
ତୋପାନଦାସ
ବନାମ
ଗୋରଖରାମ
ଗୋକଲଚାନ୍ଦ

ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା ରହିବ ନାହିଁ । ଉକ୍ତ ଧାରାର ଏହି ଅଂଶ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଏହା କେବଳ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାବି ଏବଂ ପ୍ରଶ୍ନର ମୁକାବିଲା କରିବାରେ ବାଧା ଦେଇଥାଏ । ତେଣୁ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରିପାରିବେ ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଅଧିନିୟମରୁ ଉପୁଜିଥିବା କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଏହାର ବିଚାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଏ ।

ଏହି ବିବାଦର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଅନାବଶ୍ୟକ ଯେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମାରେ କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଉକ୍ତ ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ କି, କାରଣ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରେନାହିଁ । ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପ୍ରକୃତରେ ଏହା ଅଟେ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନୁହଁନ୍ତି । ଏହା ହୋଇଥିବାରୁ, ଏହି ମକଦ୍ଦମାର ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଅପିଲକାରୀମାନେ ଦୋକାନର ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ କି । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ, ଏପରି ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ଥାପନ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ କିମ୍ବା ଦାବି ନୁହେଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ କି ନାହିଁ କାରଣ, ଏକ ଭଡ଼ାଟିଆସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ବିଷୟରେ ଅଧିନିୟମ କିଛି କୁହେ ନାହିଁ ।

ମକଦ୍ଦମାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଏହି ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ କିମ୍ବା ଦାବି ଉପରେ କୌଣସି ଆଲୋଚନାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲୀୟ ଅଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 75/1962 ।

ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 152/1959 ରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 19 ଅକ୍ଟୋବର, 1959 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ବିଚାରାଦେଶରୁ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅପିଲ ।

ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଏନ୍. ସି. ଚାଟାର୍ଜୀ, ଜେ. ବି. ଦାଦାଚାନଜୀ, ଓ. ସି. ମାଥୁର ଏବଂ ରବିନ୍ଦର ନାରାୟଣ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଏ. ଭି. ବିଶ୍ୱନାଥ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଡି. ଡି. ଶର୍ମା ।

1963 | ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ *ବନାମ* ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ | ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

1963. ଏପ୍ରିଲ 22 । ଏସ୍. କେ. ଦାସ ଏବଂ ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟଙ୍କ ରାୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ନ୍ୟାୟଧୀଶ ସରକାର ପୃଥକ ଭାବରେ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଏସ୍. କେ. ଦାସ - ଏହି ଅପିଲରେ ଉତ୍ଥାପିତ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ, ବମ୍ବେ ଭଡ଼ା, ହୋଟେଲ ଏବଂ ସାମୟିକ ଆବାସ ଦର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିନିୟମ 1947 (ବମ୍ବେ ଅଧିନିୟମ LVII/1947) ର ଧାରା 28 ର ସଠିକ୍ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ ମକଦ୍ଦମାର, ଯେଉଁଠାରୁ ଏହି ଅପିଲ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି, ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ବମ୍ବେ ଲଘୁବାଦ ଅଦାଲତର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଥିଲା କି ।

ଆମ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଉତ୍ତରଦାତା ଏକ ଭାଗିଦାରୀ ସଂସ୍ଥା ଅଟନ୍ତି । ଏହା ବମ୍ବେର ମୁଲଜି ଜେଠା ମାର୍କେଟରେ ଥିବା ଏକ ଦୋକାନ ସଂଖ୍ୟା 582/638 ର ଭଡ଼ାଟିଆ ଭାବେ ଦଖଲରେ ଥିଲା । ଏହା ବମ୍ବେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲା (ଯାହା ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ବମ୍ବେ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଥିଲା) ଯେଉଁଥିରେ ଏହା (1) ଏକ ଘୋଷଣା ଲୋଡିଥିଲା ଯେ ଏହା ବମ୍ବେର ମୁଲଜି ଜେଠା ମାର୍କେଟରେ ଦୋକାନ ସଂଖ୍ୟା 582/638 ର ବିଧିସମ୍ମତ ଦଖଲରେ ଥିଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକାରୀମାନେ (ଯେଉଁମାନେ ମକଦ୍ଦମାରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଥିଲେ) କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ, ସେବକ କିମ୍ବା ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କର ଉକ୍ତ ଦୋକାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା କିମ୍ବା ଦଖଲରେ ରହିବାର କୌଣସି ବିଧିସମ୍ମତ ଦଖଲ ନାହିଁ; (2) ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକାରୀମାନେ, ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ, ସେବକ ଏବଂ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ଦୋକାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ବାରଣ କରୁଥିବା ଏକ ନିଷିଦ୍ଧାଦେଶ ମାଗିଥିଲା; ଏବଂ (3) 23 ଜୁନ୍, 1955 ତାରିଖ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ ପାରିତୋଷିକ ରାଶି ମାଗିଥିଲା । ବାଦପତ୍ରର ମୁଖ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ ଏହା ଥିଲା ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଚୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଆମ ନିକଟରେ ଅପିଲକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଥିବା ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1, ପ୍ରଶ୍ନରେ ଥିବା ଦୋକାନରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ କପଡା ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପାରିତୋଷିକ ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହି ଚୁକ୍ତିନାମା ଜୁନ୍ 30, 1959 ତାରିଖରେ ଶେଷ ହେଉଥିବା ଚାରି ବର୍ଷ ଅବଧି ପାଇଁ ବଳବତ୍ତର ରହିବାର ଥିଲା । ଚୁକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲକାରୀ, ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ, ସେବକ ଏବଂ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ପାରିତୋଷିକ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ବ୍ୟବସାୟ ଦେଖାଶୁଣା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ

ଦୋକାନ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଚୁକ୍ତିର ଅବଧି ଶେଷ ହେବା ପରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଦୋକାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଆଉ କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା ଏବଂ ବାଦପତ୍ରର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 10 ଏବଂ 11 ରେ ଉତ୍ତରଦାତା-ସଂସ୍ଥା ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହା ଯୋଗୁଁ କିଛି ପାରିତୋଷିକ ଅଛି ଏବଂ ଏହା ଉତ୍ତରଦାତା ଦ୍ୱାରା ଦୋକାନର ଦଖଲ ଏବଂ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଭୋଗରେ ବାଧା ନଦେବାକୁ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କୁ କହିଛି; କିନ୍ତୁ ଅପିଲକାରୀ, ସେମାନଙ୍କର ସେବକ ଏବଂ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ଦୋକାନ ପରିଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଏହାର ବିଭିନ୍ନ ସାମଗ୍ରୀ ଯେପରିକି ବିକ୍ରୟ ନିମନ୍ତେ ଥିବା ମୋଟ ମାଲ, ହିସାବ ଖାତା, ଆସବାବପତ୍ର, ସ୍ଥାୟୀଭାବେ ସଂଲଗ୍ନ ବସ୍ତୁ ଇତ୍ୟାଦିର ସାନ୍ନିଧ୍ୟଲାଭ କରିବାରେ ବାଧା ଦେଉଥିଲେ । ଏହି ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଉତ୍ତରଦାତା-ସଂସ୍ଥା ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିବା ପ୍ରତିକାର ମାଗିଥିଲେ । ବାଦପତ୍ରଟି ଏହି ଆଧାରରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲା ଯେ ଚୁକ୍ତି ଅବଧି ସମୟରେ ଅପିଲକାରୀମାନେ କେବଳ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଥିଲେ ଏବଂ ଚୁକ୍ତି ଶେଷ ହେବା ପରେ ସେମାନେ କେବଳ ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶକାରୀ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଦୋକାନରେ ରହିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା ।ମକଦ୍ଦମାର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କକୁ ବାଦପତ୍ର ନକାରାତ୍ମକ କରିଥାଏ ।

ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଏହା ଥିଲା ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା-ସଂସ୍ଥା ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ 500/- ଟଙ୍କା ମାସିକ ଭଡ଼ାରେ ଦୋକାନକୁ ଭଡ଼ାରେ ନେଇ ଆଉ ଜଣକୁ ଭଡ଼ାରେ ଦେଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସମ୍ମତି ବିନା ସେତେବେଳେ ଆଇନଗତ ଭାବରେ କୌଣସି ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆସତ୍ତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇ ପାରୁନଥିବାରୁ, ଅଧିନିୟମର ଦଣ୍ଡ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ ନିଜର ସ୍ଥିତିକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତା-ସଂସ୍ଥା 30 ଜୁନ୍, 1952 ତାରିଖରେ ଏକ ଚିଠି ଆକାରରେ ଏକ ମିଥ୍ୟା ଚୁକ୍ତିନାମାରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କୁ ବାଧ କରିଥିଲେ । ଏହି ଚୁକ୍ତି କେବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ କାରବାରର ଅସଲ ପ୍ରକୃତିକୁ ଲୁଚାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରିବା ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ।ଅପିଲକାରୀମାନେ ଆହୁରି ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ ଯେ 23 ଜୁନ୍, 1955 ତାରିଖରେ ହୋଇଥିବା ଚୁକ୍ତି ମଧ୍ୟ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ ସମ୍ପର୍କ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ଥିଲା । ଲିଖିତ ବିବୃତିରେ ଏହି ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯେ ଯେହେତୁ ମକଦ୍ଦମାରେ ଜଡିତ ପ୍ରଶ୍ନ ଜଣେ

1963
ରାୟଜାଦା
ତୋପାନଦାସ
ବନାମ
ଗୋରଖରାମ
ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘରହତାର ଦଖଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଥିଲା, କେବଳ ବମ୍ବେ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏହି ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବାର ଅଧିକାରିତା ଥିଲା ।

ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବମ୍ବେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ବିଷୟରେ ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଏହି ସର୍ତ୍ତଗୁଡିକ ଉପରେ ଥିଲା :

> "ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି କି?"

ବାବୁଲାଲ ଭୁରାମଲ ବନାମ *ନନ୍ଦରାମ ଶିବରାମ* ([1]) ମାମଲାରେ ଏହି ଅଦାଲତର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତି ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରସଙ୍ଗର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, *ଗୋବିନ୍ଦରାମ ସଲାମାତ୍ରାଇ* ବନାମ *ଧର୍ମପାଲ* ([2]) ମାମଲାରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି, ଯାହା ଏକ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା, ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନର ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରିନଥିଲା ଏବଂ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ ହୋଇଥିବା ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଆମେ ଏଠାରେ ଦର୍ଶାଇପାରିବା ଯେ *ଗୋବିନ୍ଦରାମ ସଲାମାତ୍ରାଇ* (2) ର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଜେ ସେହି ନ୍ୟାୟାଳୟର *ଇବ୍ରାହିମ ସାଲେଜୀ* ବନାମ *ଅବଦୁଲ୍ଲା ଅଲ୍ଲୀ ରେଜା* ([3]) ର ପୂର୍ବ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଦେଇଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକର (ସେତେବେଳେ ସେ ଥିଲେ) ଏହି ମତ ରଖିଥିଲେ ଯେ ସମସ୍ତ ମକଦ୍ଦମା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28ର ଏହାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ବିଚାରଣ ଅଦାଲତଙ୍କୁ ଏହି ଅଧିନିୟମରୁ ଉପୁଜିଥିବା ସମସ୍ତ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା ଲିଖିତ ବିବୃତିରେ କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗରୁ ଏପରି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥାଏ କି ନାହିଁ ତାହା କିଛି ଫରକ ପକାଏ ନାହିଁ । ତଦନୁସାରେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତି ଏକ

([1]) [1959] S.C.R. 367.

([2]) (1951) 53 Bom, L.R, 886,

([3]) (1950) 52 Bom, LR, 897, 1963

ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯେ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥାପନା ପାଇଁ ବାଦପତ୍ରକୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଦିଆଯିବ ।

ବିଦ୍ୱାନ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ବିଚାରପତିଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟରୁ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଅପିଲ ଦାୟର କରାଯାଇଥିଲା । 19 ଅକ୍ଟୋବର 1959 ତାରିଖର ତାଙ୍କ ରାୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ, *ବାବୁଲାଲ ଭୁରାମଲଙ୍କ ମାମଲା* ([1]) ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, *ଯଶୱନ୍ତଲାଲ* ବନାମ *"ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କମ୍ପାନୀ, ଇଣ୍ଡିଆ"* ([2]) ମାମଲାରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ବମ୍ବେ ଭଡ଼ା, ହୋଟେଲ ଏବଂ ସାମୟିକ ଆବାସ ଦର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28 ର ସଠିକ୍ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ, ଯେଉଁ ମକଦ୍ଦମାରୁ ଏହି ଅପିଲ ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି, ତାହା ବମ୍ବେର ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ନୁହେଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ *ବାବୁଲାଲ ଭୁରାମଲ* [1] ମାମଲାରେ ନିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଫଳପ୍ରଦ ନୁହେଁ, କିମ୍ବା ଏହା କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ଯଥାର୍ଥ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିନାହିଁ, ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28 ଅଧିକାରର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ସାଧାରଣ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇଛି, ଯାହା ହେଉଛି ମକଦ୍ଦମାର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ହୋଇଥିବା ଅଧିକାରିତା ବାଦପତ୍ରରେ କରାଯାଇଥିବା ଦୃଢୋକ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କିଛି କହିବା ଦ୍ୱାରା ବହିଷ୍କୃତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, *ଗୋବିନ୍ଦରାମ ସଲାମାତ୍ରାଇ* ([3]) ରେ ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଛାଗଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ମତକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ *ଇବ୍ରାହିମ ସାଲେଜୀ* ([4]) ରେ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡକରଙ୍କ ମତ ପରିବର୍ତ୍ତେ ସଠିକ୍ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏହି ମାମଲାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଯେଉଁ ମକଦ୍ଦମାରୁ ଅପିଲ ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି, ତାହାର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ରହିଛି । ତେଣୁ ଏହା ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ବିଚାରପତିଙ୍କର ଆଦେଶ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା ଯେ ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମାର ଫଏସଲା କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ପରେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ଏବଂ ବିଚାରାଦେଶରୁ

---

(1) (1959) S.C.R. 367.
(2) (1959) 61 Bom. 1. k. 1087.

(3) (1951) 58 Bom, L, R,386.
(4) (1950) 52. Bom, L.R, 897.

1963
ରାୟଜାଦା
ତୋପାନଦାସ
ବନାମ
ଗୋରଖରାମ
ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ଏହି ଅଦାଲତରେ ଅପିଲ କରିବାକୁ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ମାଗିଥିଲେ ଏବଂ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ହାସଲ କରି ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

କେତେକ ଘରହତା ପରିସରର ଭଡ଼ା ଏବଂ ମରାମତି, ହୋଟେଲ ଏବଂ ସାମୟିକ ଆବାସର ଦର ଏବଂ ବେଦଖଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନକୁ ସଂଶୋଧନ ଏବଂ ଏକତ୍ରୀକରଣ ପାଇଁ ବମ୍ବେ ଭଡ଼ା, ହୋଟେଲ ଏବଂ ସାମୟିକ ଆବାସ ଦର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିନିୟମ, 1947 ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିନିୟମର ଭାଗ IIରେ ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯାହା ମାନକ ଭଡ଼ା ଠାରୁ ଅଧିକ ଭଡ଼ାକୁ ବେଆଇନ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥାଏ, ଭଡ଼ା ବୃଦ୍ଧି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ, ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆ ହୁଅନ୍ତି, ଜଣେ ଜମି ମାଲିକ କେବେ ଦଖଲ ହାସଲ କରିପାରିବେ, ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଆଇନ ଶୁଳ୍କ ଇତ୍ୟାଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ । ଏସବୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଥାଏ ଯେ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି କିମ୍ବା ଥିଲା । ସମାନ ଭାଗରେ ଧାରା 28. 29 ଏବଂ 29-A ଅଛି । ଧାରା 28 ଯାହାକୁ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଢ଼ିବୁ, ତାହା ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ସହ ଜଡ଼ିତ ଅଟେ; ଧାରା 29 ଅପିଲ ସହ ଜଡ଼ିତ ଅଟେ, ଏବଂ ଧାରା 29-A ହେଉଛି ଏକ ଧାରା ଯାହା ମାଲିକାନା ସହ ଜଡ଼ିତ ମକଦ୍ଦମାକୁ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖେ । ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରା, ଯାହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆମ ନିକଟରେ ପ୍ରଶ୍ନରେ ରହିଛି, ତାହା ହେଉଛି ଧାରା 28 ଏବଂ ଆମେ କେବଳ ଏହାର ଉପ-ଧାରା (1) ପଢ଼ିବୁ, ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଟେ । ଏହି ଉପଧାରାଟି ଏହିପରି ଅଟେ ......

"28. (1) କୌଣସି ଆଇନରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏବଂ ଦାବି ପରିମାଣ କାରଣରୁ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ, କିନ୍ତୁ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏହାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ରହିବ ନାହିଁ ।

(a) ଗ୍ରେଟର ବମ୍ବେରେ, ବମ୍ବେସ୍ଥିତ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ,

(aa) xx xx xx

(b) xx xx xx ......

...... ଏହି ଭାଗର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ ହେଉଥିବା କୌଣସି ପରିସରର ଭଡ଼ା କିମ୍ବା ଦଖଲ ଆଦାୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି

> ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଆବେଦନ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ଉପଧାରା (2) ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ରହି, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିବା କିମ୍ବା ଏପରି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅଧିକାରିତା ରହିବ ନାହିଁ ।"

S.29-A ର ମଧ୍ୟ କିଛି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ରହିଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ......

> "ଧାରା 28 କିମ୍ବା 29 ରେ ଥିବା କିଛି ବି କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଅପିଲରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ନାହିଁ ଯେଉଁଥିରେ ଘରହତା ପରିସରର ମାଲିକାନା ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଏବଂ ସ୍ଥିର ହୁଏ, ଏପରି ପରିସରରେ ତାଙ୍କର ମାଲିକାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସକ୍ଷମ ଅଦାଲତରେ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାରୁ ବାଧା ହୁଏନାହିଁ ।"

ଧାରା 28 (1) ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ଆମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଥିବା ଅନାବଶ୍ୟକତାକୁ ଛାଡି କୌଣସି ଆଇନରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏବଂ ଦାବି କରିବାର ପରିମାଣ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣ ହେତୁ ମାମଲା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସତ୍ତ୍ୱେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ, ଏହାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ରହିବ, ଏହି ଅଂଶର ଯେକୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା (ଏହାଦ୍ୱାରା ଅଂଶ II) ପ୍ରୟୋଗ ହେଉଥିବା ଯେକୌଣସି ପରିସରର ଭଡା କିମ୍ବା ଦଖଲ ଆଦାୟ ସହିତ ଜଡିତ ଯେକୌଣସି ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟବିଧିକୁ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରେଟର ବମ୍ବେର ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାର ରହିବ ଏବଂ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ଯେକୌଣସି ଆବେଦନର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଏବଂ ଆଇନ କିମ୍ବା ଏହାର ଯେକୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଯେକୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ କରିବା ଏବଂ ଏପରି କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା, କାର୍ଯ୍ୟବିଧି କିମ୍ବା ଆବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା କିମ୍ବା ଏପରି କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଦାଲତର ଅଧିକାର ରହିବ ନାହିଁ । ଏହା ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ହେବ ଯେ ଉପଧାରାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଅଂଶ ଦୁଇଟି ବିଷୟକୁ ସୂଚିତ କରିଥାଏ: (a) ଭାଗ II ର ଯେକୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେଉଥିବା କୌଣସି ପରିସରର ଭଡା କିମ୍ବା ଦଖଲ ଆଦାୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ

1963

ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ *ବନାମ* ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ (b) ଏହି ଆଇନ କିମ୍ବା ଏହାର ଯେକୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ । ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ପ୍ରସଙ୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଧାରା 28ର ଉପ-ଧାରା (1) ର ପ୍ରକୃତ ପ୍ରଭାବ କ"ଣ? ଏହାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ଏହା ଅଟେ ଯେ ଯଦି ପ୍ରତିବାଦୀ ତାଙ୍କ ଏବଂ ବାଦୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘରମାଲିକ ଏବଂ ଭଡାଟିଆଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ବିଷୟରେ ଏକ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାନ୍ତି, ତେବେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଯାଏ ଯଦିଓ ବାଦୀ ଦାବି କରନ୍ତି ଯେ ଏପରି କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ, ଏବଂ ମକଦ୍ଦମା ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଥିବା ଏକମାତ୍ର ଅଦାଲତ ହେଉଛି ବମ୍ବେର ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ? ତାହା ହେଉଛି ଆମ ନିକଟରେ ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ।

ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ସେହି ସାଧାରଣ ନୀତିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ଯାହା ମକଦ୍ଦମାର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରିତାର ପ୍ରଶ୍ନକୁ ସ୍ୱୀକାରଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା କରେ । ଏହି ସାଧାରଣ ନୀତି ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବିଚାରପୀଠର ରାୟ, *ଅନନ୍ତୀ* ବନାମ *ଛନ୍ନୁ* (1) ରେ ଭଲ ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଆମ ନିକଟରେ ବିବାଦୀୟ ହୋଇନାହିଁ । ସେଠାରେ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା:

> ବାଦୀ ତାଙ୍କ ବିଚାରମଞ୍ଚ ଚୟନ କରନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରନ୍ତି । ଯଦି ସେ ତାଙ୍କ ତଥ୍ୟଗୁଡିକର ସଠିକତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ମନୋନୀତ ବିଚାରମଞ୍ଚରୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିକାର ପାଇବେ: ଯଦି ...... ସେ ତଥ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି, ଏବଂ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଏପରି ଏକ ଅଦାଲତର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ଯାହା ତାଙ୍କୁ ସଠିକ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବ ନାହିଁ, ତେବେ ତାଙ୍କର ମକଦ୍ଦମା ଖାରଜ ହୋଇଯିବ । ତା'ପରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଦାଲତକୁ ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ବାଦପତ୍ର ଫେରାଇବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯିବ ନାହିଁ, କାରଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ବାଦପତ୍ର ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଅଦାଲତକୁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଯଥାର୍ଥ କରିବ ନାହିଁ ...... ଯଦି ଏହି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରସଙ୍ଗର ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ଏକ ବିଚାରରେ ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ସତ୍ୟ ଅଟେ, ଏବଂ ମାମଲାଟି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ତେବେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବ ।

(1) (1929) I. L. R. 52 All. 501.

1963
ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ *ବନାମ* ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

> ଯଦି ଅଧିକାରିତା କେବଳ ଆଞ୍ଚଳିକ ସୀମା କିମ୍ବା ଆର୍ଥିକ ସୀମା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଅଟେ, ତେବେ ବାଦପତ୍ରକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ । ଯଦି, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ମକଦ୍ଦମାର ପ୍ରକୃତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହା ନ୍ୟାୟାଳୟର ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ତାହା ଦ୍ୱାରା ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, ତେବେ ବାଦୀଙ୍କ ମକଦ୍ଦମାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଖାରଜ କରିବାକୁ ପଡିବ ।

ଉପରୋକ୍ତ ସାଧାରଣ ନୀତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଏହି ମାମଲାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ମତ ସଠିକ୍ ଅଟେ । ଧାରା 28 ନିସନ୍ଦେହରେ, ଭାଗ II ର ଯେକୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେଉଥିବା ଯେକୌଣସି ପରିସରର ଭଡା କିମ୍ବା ଦଖଲ ଆଦାୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଏକ ମାମଲା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ; ଏହା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଯେକୌଣସି ଆବେଦନ ଏବଂ ଆଇନ କିମ୍ବା ଏହାର ଯେକୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଯେକୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ --- ଏସବୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନରେ ଥିବା ଯେକୌଣସି ବିଷୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ହୋଇଥାଏ । ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଏହି ଧାରାଟି ବାସ୍ତବରେ ଦର୍ଶାଏ ଯେ କୌଣସି ସାଧାରଣ ନୀତି ସତ୍ତ୍ୱେ, ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ କେବଳ ଏହି ଧାରାରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ, *ଯଥା* ଗ୍ରେଟର ବମ୍ବେର ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯିବ, ଏବଂ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ବାଦୀ କିମ୍ବା ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି କି ତାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ । ଏହି ତର୍କ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଅଟେ, କିନ୍ତୁ ଏକ ଧ୍ୟାନପୂର୍ବକ ତର୍ଜମା ଆମ ପାଇଁ ଅସମର୍ଥନୀୟ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ଏହି ଧାରା ଏହା କହେ କିମ୍ବା କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ବିଚାରମଞ୍ଚକୁ ସ୍ଥିର କରିବେ କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବେ । ଏହା ଏହି ଆଧାରରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଥାଏ ଯେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ଥିବା କିମ୍ବା ଥିବା ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ କିମ୍ବା ଦାବିର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ କେତେକ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ସେହି ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକୁ ମାଲିକାନା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ଯେପରିକି ଯଥାର୍ଥ ମାଲିକ ଏବଂ ଜଣେ ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶକାରୀ କିମ୍ବା ଜଣେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ, କାରଣ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପିତ ହେଉନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯଦି ବାଦୀ ତାଙ୍କ ବାଦପତ୍ରରେ ଏପରି ଏକ ସମ୍ପର୍କକୁ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ନାହିଁ ଯାହା ଅଧିନିୟମର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆକର୍ଷିତ

1963

ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ *ବନାମ* ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

କରିବ ଯାହା ଉପରେ ଧାରା 28 ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ନିର୍ଭର କରେ, ତେବେ ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ ତାଙ୍କ ଆବେଦନ ଦ୍ୱାରା ବାଦୀଙ୍କୁ ଏପରି ଏକ ବିଚାରମଞ୍ଚକୁ ଯିବାକୁ ବାଧ କରିପାରିବେ ଯେଉଁଠାରେ ସେ ତାଙ୍କ ଦୃଢୋକ୍ତି ଉପରେ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅସଙ୍ଗତ ଫଳାଫଳ ସୃଷ୍ଟି କରିବ; ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ପ୍ରତିବାଦୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାରେ ବାଦୀଙ୍କୁ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହେବାକୁ ବାଧ କରିପାରନ୍ତି ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଯଦି ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଆବେଦନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାଆନ୍ତି, ତେବେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଦାଲତକୁ ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ବାଦପତ୍ର ଫେରାଇବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ବିକଳ୍ପରେ ଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ବାଦପତ୍ର ଫେରସ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, କାରଣ ତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଦାବି କରାଯାଏ ସେତେବେଳେ ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟର "ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର" ଅଧିକାରିତା ଅଛି ଯଦିଓ ବିଚାରରେ ଦାବି ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ । ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ, କାରଣ ଏପରି କରିବା ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ସହ ସମାନ ଯେ ମାଲିକାନା ପ୍ରଶ୍ନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ପାଇଁ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା ଅଛି, ଯାହା ଧାରା 29-A ଦ୍ୱାରା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହୋଇଛି । ଅସଙ୍ଗତ ଫଳାଫଳ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ଯୁକ୍ତି ନ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଭାଗ II ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରାଯାଏ, ଏହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ମନେହୁଏ ଯେ ଧାରା 28 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରକୃତରେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡାଟିଆଙ୍କ ଏକ ବିଦ୍ୟମାନ କିମ୍ବା ପୂର୍ବ ସମ୍ପର୍କ ଅଟେ ଏବଂ ଏହିପରି ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଉପୁଜିଥିବା ଦାବି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଅଟେ ।

ଗୋବିନ୍ଦରାମ ସଲାମାତ୍ରାଇ (1) ରେ ସମାନ ଯୁକ୍ତିର ମୁକାବିଲା କରି ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଛାଗଲା କହିଛନ୍ତି:

> "ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବାଦୀ ଜଣେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ମାମଲା ଦାୟର କରନ୍ତି ଯେ ସେ ତାଙ୍କର ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଅଟନ୍ତି, ଏହା ଏକ ମାମଲା ଯାହା ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ

(1) (1951) 53 Bom, L, R, 886.

1963
ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ *ବନାମ* ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ନାହିଁ କାରଣ ଏହା ଜଣେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମାମଲା ନୁହେଁ, ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରିବା ଦ୍ୱାରା ଭଡ଼ା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପିତ ହୁଏନାହିଁ ଯାହା ଅଭିଯୋଗରେ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ......

ଏହା ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ବାଦୀ କୌଣସି ପ୍ରତିରକ୍ଷାର ପୂର୍ବାନୁମାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇପାରେ ଯେ ସେ ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆ ଅଟନ୍ତି କିମ୍ବା ଅଦାଲତଙ୍କର ଯେଉଁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅଧିକାରିତା ଥିଲା କିମ୍ବା ଯାହା ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଭାବ ଥିଲା ତାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ କୌଣସି ବିବାଦ ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କିମ୍ବା ପ୍ରଭାବିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରାକୃତିକ ରୂପେ ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ ମକଦ୍ଦମା ଆରମ୍ଭ ହେବା ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ପକ୍ଷ ଏକ ବାଦପତ୍ର ଦାଖଲ କରନ୍ତି, ସେହି ସମୟରେ ଅଦାଲତଙ୍କୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ସେହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଅଦାଲତଙ୍କର ଅଧିକାରିତା ଥିଲା କି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଯଦିଓ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର ହେବା ସମୟରେ ଅଦାଲତର ଅଧିକାରିତା ଥାଇପାରେ, ମାତ୍ର ପ୍ରତିବାଦୀ ଜଣେ ଭଡାଟିଆ ବୋଲି ଯୁକ୍ତି ଉତ୍ଥାପିତ କରିବା ମାତ୍ରେ ସେହି ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବାର ଅଧିକାର ଅଦାଲତ ହରାଇ ବସେ ଏବଂ ସେହି ବିବାଦର ସମାଧାନ କେବଳ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଧାରା 28 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇପାରିବ ।

ତେଣୁ, ମୋତେ ନିଜକୁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନଟି ପଚାରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ତାହା ହେଉଛି ପ୍ରତିବାଦୀ ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆ ନା ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଅଟନ୍ତି କି, ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରକୃତରେ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଏପରି ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ ଯାହାର ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ଏହା ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଯାହା ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଅଟେ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଗ ଅଛି ବୋଲି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।"

ଆମେ ଏହି ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡିକ ସହିତ ସହମତ ଅଟୁ, ଏବଂ ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ଧାରା 28 ଏହାର ପ୍ରକୃତ ପରିସର ଏବଂ ---- ପ୍ରଭାବରେ ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିବା ସାଧାରଣ

1963
ରାୟଜାଦା
ତୋପାନଦାସ
ବନାମ
ଗୋରଖରାମ
ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ନୀତିରୁ ବିଚ୍ୟୁତି କରେ । କିମ୍ବା ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ଧାରା 29 ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅପିଲର ଅଧିକାରିତା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ । ଧାରା 28 ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିବା ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଧାରା 29 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏକ ଅପିଲ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଧାରା 28ର ପ୍ରଭାବ ରହିଛି ।

ବାବୁଲାଲ ଭୁରାମଲ ([1]) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଷୟରେ, ଆମେ ଭାବୁନାହୁଁ ଯେ ଏହା ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଆମେ ବିଚାର କରୁଛୁ ଯେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ *ଯଶୱନ୍ତଲାଲ* ବନାମ *"ୱେଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ କମ୍ପାନୀ, ଇଣ୍ଡିଆ"* ([2]) ରେ ଏହାକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବୁଝିଥିଲେ । *ବାବୁଲାଲ ଭୁରାମଲଙ୍କ* ମାମଲାରେ ଏହି ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା । ଜଣେ ଜମି ମାଲିକ 6 ଡିସେମ୍ବର, 1947 ତାରିଖରେ ତାଙ୍କ ଭଡାଟିଆଙ୍କୁ ଘରଜମି ଖାଲି କରିବା ପାଇଁ ଅଧିସୂଚନା ଦେବା ପରେ, ବମ୍ବେର ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ମାମଲା ଦାୟର କରିଥିଲେ, ଏବଂ ଭଡାଟିଆଙ୍କ ଉପ-ଭଡାଟିଆ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଏହି ମାମଲାରେ ସାମିଲ କରିଥିଲେ । ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ମାମଲା ଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ଭଡ଼ାଟିଆସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ବୈଧ ଭାବରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କୁ ବେଦଖଲ କରିବାକୁ ହକଦାର ଥିଲେ; ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆମାନେ ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶକାରୀ ଥିଲେ ଯାହାଙ୍କର ପରିସରରେ ରହିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା । ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ସଫଳ ହୋଇଥିଲା, ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆମାନେ ବିଧି ସମ୍ମତ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ ନୁହଁନ୍ତି, ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭଡ଼ାରେ ନେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଡ଼ା ଦେବା ଆଇନ ବିରୋଧୀ ଥିଲା । ତେଣୁ, ବାଦୀ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବିଚାରାଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ । ଏହା ପରେ, ବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଭାବରେ ଭଡ଼ାଟିଆ ଏବଂ ବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 2 ଏବଂ 3 ଭାବରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆମାନେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଘୋଷଣା ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମା ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ ବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଭଡ଼ାଟିଆ ଥିଲେ ଏବଂ ଭଡ଼ା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର

([1]) [1959] S.C.R. 367,

([2]) (1959) 61 Bom, L.R. 1037

ଥିଲେ ଏବଂ ବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 2 ଏବଂ 3 ବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କର ବିଧି ସମ୍ମତ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ ଥିଲେ ଏବଂ ଏହାର ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ ଭାବରେ ପରିସରର ଦଖଲ ଏବଂ ଅଧିକାର ପାଇବାକୁ ହକଦାର ଥିଲେ । ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ଅଧିକାରିତା ଅଛି କି । ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଏହାର ଅଧିକାରିତା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଗୁଣବତ୍ତା ଆଧାରରେ ଏହାକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାୟର ହୋଇଥିବା ଅପିଲରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରିଥିଲେ ଯେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ମାମଲା ବିଚାର କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତରେ ଦାୟର କରାଯାଇଥିବା ମାମଲା ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟରୁ ହିଁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଅପିଲ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ତାହା ଏହା ଥିଲା ଯେ ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ମକଦ୍ଦମା ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ଅଧିକାରିତା ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା କି । ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ବମ୍ବେ ଭଡ଼ା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 29-A ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏପରି ପରିସରର ମାଲିକାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସକ୍ଷମ ଅଦାଲତରେ ମାମଲା କରିବାରୁ ଧାରା 28 କିମ୍ବା 29 ରେ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ ଏଥିରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ମାମଲା, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଅପିଲର କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ବାରଣ କରୁଥିବା ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ଯେଉଁଥିରେ ପରିସରର ମାଲିକାନା ସମ୍ପର୍କିତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ । ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଧାରା 29-A ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ଏକ ମାମଲା ବମ୍ବେ ଭଡ଼ା ଅଧିନିୟମ ବ୍ୟତିରେକ ଅଧିକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଏକ ମାମଲା ଥିଲା ଏବଂ ଏପରି ଏକ ମକଦ୍ଦମା ନୁହେଁ ଯାହା ମାଲିକାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ଯାହା ଭଡ଼ା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିକଟରେ ଥିବା ମକଦ୍ଦମାରେ, ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସୁରକ୍ଷା ଦାବି କରିବା ପାଇଁ ଭଡାଟିଆଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା ଏବଂ ଧାରା 28 ଯୋଗୁଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଦାଲତ ସେହି ଦାବିର ବିଚାର କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇନଥିଲେ; ତେଣୁ, ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଧାରା 28 ଦ୍ୱିତୀୟ ମକଦ୍ଦମା ଏବଂ ଧାରା 29 A କୁ ବାରଣ କରିଥିଲା, କାରଣ ଏହା କେବଳ ଅଧିନିୟମ ବ୍ୟତିରେକ ଅଧିକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ଏକ

1963 | ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ *ବନାମ* ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ | ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ମକଦ୍ଦମାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଥିଲା । ଯେଉଁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକାରୀମାନେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି, ସେଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡିକ ହେଲା:

> "ଧାରା 28 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ଏପରି ଏକ ମାମଲାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ଯେଉଁଠାରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମାରେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ଅଭିଯୋଗ କରେ ଯେ ସେ ଜମି ମାଲିକ ଅଟନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ତାଙ୍କର ଭଡାଟିଆ କିମ୍ବା ବିପରୀତ ଭାବରେ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ ଏବଂ ମକଦ୍ଦମାରେ ମଗାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାର ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଦାବିର ପ୍ରକୃତିରେ ହୋଇଥାଏ? ଧାରା 28 ର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ ଉତ୍ତର ଭାବରେ ସକାରାତ୍ମକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।"

ଆମେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସହ ସହମତ ଯେ ଏହି ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଏହା ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା ଧାରା 28 ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆସୁଛି କି ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ଯାହା ବିଚାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ହେଉଛି ଗଠିତ ମକଦ୍ଦମା କ 'ଣ ଏବଂ ସେଥିରେ ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାର କ'ଣ । ଯଦି ଗଠିତ ମକଦ୍ଦମା ଜଣେ ଜମି ମାଲିକ କିମ୍ବା ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଛି ଏବଂ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିକାର ଏକ ଦାବି ପ୍ରକୃତିର ଅଟେ ଯାହା ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ତେବେ କେବଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟଥା ଏହା ଧାରା 28 ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଠିକ୍ ରୂପେ କହିଛନ୍ତି:

> "ଏକ ମକଦ୍ଦମା, ଯାହା ମୂଳତଃ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଟେ, କେବଳ ବାଦୀଙ୍କ ଦାବିକୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବାରୁ ଏପରି ମକଦ୍ଦମା ଭାବେ ଜାରି ରହିବା ବନ୍ଦ ହୁଏ ନାହିଁ । ସେହିପରି, ଏକ ମାମଲା ଯାହା ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନୁହେଁ ଏବଂ ଯେଉଁଥିରେ ବାଦପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କଲେ ଭଡା ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପିତ ହୁଏନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏକ ବିବାଦ ଉତ୍ଥାପନ କରନ୍ତି ଯେ ସେ ଜଣେ ଭଡାଟିଆ ଅଟନ୍ତି, ତାହା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଆବୃତ ଏକ ମାମଲା ହୋଇନଥାଏ ।"

ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡିକ ପାଇଁ, ଆମେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରୁଛୁ ଯେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅଧିକାରିତା ଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସଠିକ୍

ଭାବରେ ସେହି ଉପସଂହାରରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ, ଅପିଲଟି ବିଫଳ ହୋଇଛି ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଖାରଜ ହୋଇଛି ।

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ସରକାର - ମୁଁ ସହମତ ଯେ ଅପିଲଟି ବିଫଳ ହୋଇଛି ।

ବମ୍ବେର ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ବମ୍ବେ ଭଡ଼ା, ହୋଟେଲ ଏବଂ ସାମୟିକ ଆବାସ ଦର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିନିୟମ, 1947ର ଧାରା 28 କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ସେହି ଅଦାଲତରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଦାୟର କରିଥିବା ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବିଚାର କରିବାର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ଧାରା ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଦାଲତ, ଅର୍ଥାତ୍, ବମ୍ବେସ୍ଥିତ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ବାଦପତ୍ର ଫେରସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ମକଦ୍ଦମାରେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତ ଉକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଭାବେ ବିଚାର କରିଥିଲେ । ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ନେଇ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଅପିଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ବିପରୀତ ମତ ଗ୍ରହଣ କରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର ଅଧିକାରିତା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28 ଦ୍ୱାରା ଛଡାଇ ନିଆଯାଇ ନାହିଁ । ଏହି ମାମଲାଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅପିଲରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିକଟରେ ରହିଛି ।

ଅପିଲକାରୀମାନେ ଗ୍ରେଟର ବମ୍ବେର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୋକାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ଦଖଲରେ ରହିବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୋକାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ବାରଣ କରୁଥିବା ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ନିଷିଦ୍ଧାଦେଶ ପାଇଁ ଏକ ଘୋଷଣା ନିମନ୍ତେ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା । ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଏହି ପ୍ରତିକାର ଦାବି ଆଧାରିତ ଥିଲା, ତାହା ଏହା ଥିଲା ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କୁ ସେହି ଦୋକାନକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ମାଲିକଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଯାହାର ଭଡ଼ାଟିଆ ଥିଲେ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଲାଇସେନ୍ସ ସମାପ୍ତ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଭୁଲ ରୂପେ ସେଠାରେ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଦୋକାନରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଇବାରେ ବାଧା ଦେଉଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ, ଲାଇସେନ୍ସର ସମାପ୍ତି ଆଧାରରେ କେତେକ ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଜଣେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରାଯାଇଥିଲା ।

1963
ରାୟଜାଦା
ତୋପାନଦାସ
ବନାମ
ଗୋରଖରାମ
ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ଏହି ମକଦ୍ଦମାରେ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷ ଏହା ଥିଲା ଯେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ଲାଇସେନ୍ସଦାତା ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ନୁହେଁ ବରଂ ଦୋକାନଟି ପ୍ରକୃତରେ ଭଡ଼ାରେ ନେଇ ପ୍ରଥମ ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଭଡ଼ାରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚୁକ୍ତିନାମାକୁ କେବଳ ଏକ ଚକ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ ଲାଇସେନ୍ସର ରୂପ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ଘରମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଆଇନ ରୂପେ ଭଡାରେ ନେଇ ଆଉ ଜଣଙ୍କୁ ଭଡାରେ ଦେବା କାରଣରୁ ବହିଷ୍କାର ହେବାରୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ । ଅପିଲକାରୀମାନେ ଯୁକ୍ତି ବାଢିଥିଲେ ଯେ ଯେହେତୁ ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଭଡ଼ାଟିଆ ଅଟନ୍ତି, ଉତ୍ତରଦାତା ଥିବା ସେମାନଙ୍କ ଘର ମାଲିକ, ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସେମାନଙ୍କୁ ଦଖଲରୁ ହଟାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 28 ଦ୍ୱାରା ମକଦ୍ଦମା କେତେ ମାତ୍ରାରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନାବଶ୍ୟକ ଅଂଶଗୁଡ଼ିକୁ ବାଦ ଦେଇ ସେହି ଧାରାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛି ।

> ଧାରା 28 (1) - "କୌଣସି ଆଇନରେ କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ...... ....
> ....
>
> (A) ଗ୍ରେଟର ବମ୍ବେରେ, ବମ୍ବେସ୍ଥିତ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ,
>
> ....
> ....
>
> ଏହି ଭାଗର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁ ହେଉଥିବା କୌଣସି ପରିସରର ଭଡ଼ା କିମ୍ବା ଦଖଲ ଆଦାୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଆବେଦନ ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ...... .... ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏପରି କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଆବେଦନ ଗ୍ରହଣ କରିବା କିମ୍ବା ଏପରି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅଧିକାରିତା ରହିବ ନାହିଁ ।"

ଏହି ଧାରାଟି ତିନୋଟି ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ପ୍ରସଙ୍ଗ, ଯଥା, (1) ଭଡ଼ା ଆଦାୟ କିମ୍ବା ପରିସର ଦଖଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ, (2) ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ ଏବଂ (3) ଅଧିନିୟମ କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଉପୁଜିଥିବା ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର କରିଥାଏ । ଏଥିରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା କିମ୍ବା କୌଣସି ମକଦ୍ଦମା ଉପରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା କିମ୍ବା ଶେଷରେ ଉକ୍ତ ତିନି ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟିର କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ମୁକାବିଲା କରିବାର ଅଧିକାରିତା ଗ୍ରେଟର ବମ୍ବେର ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟର ରହିବ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଏହା ମୋଟାମୋଟି ସ୍ୱଷ୍ଟ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କର ମକଦ୍ଦମା ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଧାରା ଦ୍ୱାରା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ମାମଲା ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଏହାର ବିପରୀତ ଯୁକ୍ତି କରିବାକୁ ମୁଁ ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ଏହି ମକଦ୍ଦମା ସ୍ୱଷ୍ଟତଃ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ କାରଣ ଏଥିରେ କେବଳ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ ଏବଂ ଏକ ମକଦ୍ଦମା, ଅବଶ୍ୟ, ଏକ "ଆବେଦନ" ନୁହେଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଏହା ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ମକଦ୍ଦମା ସହିତ ଜଡିତ ଅଟେ, ଯଥା, ଭଡ଼ା ପାଇଁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଏବଂ ପରିସରର ଦଖଲ ପାଇଁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା । ସ୍ୱଷ୍ଟତଃ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ଭଡ଼ା ପାଇଁ ମକଦ୍ଦମା ନୁହେଁ କାରଣ କୌଣସି ଭଡ଼ା ଦାବି କରାଯାଇ ନାହିଁ । କିମ୍ବା ମୁଁ ଭାବୁନାହିଁ ଯେ ଏହା କହିବା ସମ୍ଭବ ଯେ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଜଣେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଜଣେ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରିସରର ଅଧିକାରର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ ହୋଇଛି । ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଏହି ପ୍ରକାରର କି ନୁହେଁ ତାହା ମକଦ୍ଦମାର ଗଠନ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡିବ, ଅର୍ଥାତ୍ ମକଦ୍ଦମା ପାଇଁ ବାଦପତ୍ରର ଉଲ୍ଲେଖ ବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଛି ଏବଂ ସେ ଯେପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି ତାହା ଅନୁଯାୟୀ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ସ୍ୱଷ୍ଟତଃ ଉତ୍ତରଦାତା ଦାଖଲ କରିଥିବା ବାଦପତ୍ର ଏହା ଦର୍ଶାଏ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମା ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଏଥିରେ ପରିସରର ଦଖଲର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ କୌଣସି ଦାବି ନାହିଁ ।

1963
ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ *ବନାମ* ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ଏହା ମୋତେ ଏହି ଧାରାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରସଙ୍ଗ, ଯଥା, ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ଥାପିତ ଦାବି ଏବଂ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଉପନୀତ କରାଇଥାଏ । ଏହି ଧାରାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯେ ଗ୍ରେଟର ବମ୍ବେର ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ଥାପିତ କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଦାଲତର ଅଧିକାରିତା ରହିବ ନାହିଁ । ଏଠାରେ ଏହା ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଏହି ଧାରାର ଏହି ଅଂଶ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଏହା କେବଳ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ମୁକାବିଲା କରିବାରେ ବାଧା ଦେଇଥାଏ । ତେଣୁ, କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟ କୌଣସି ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର ସେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରିପାରିବେ ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଅଧିନିୟମରୁ ଉପୁଜିଥିବା କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଯଦି ମକଦ୍ଦମାରେ ଉପୁଜିଥିବା ଅନ୍ୟ ଦାବି ଏବଂ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡିକ ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ମୁକାବିଲା ନକରି ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ତେବେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାରିକ ଫଳାଫଳ ଅଦାଲତକୁ ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାରରୁ ନିବୃତ୍ତ କରିବ ।

ତେଣୁ, ମୋତେ ଲାଗୁଛି ଯେ ଏହି ମାମଲାରେ ପ୍ରକୃତ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବାର ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା କାରଣ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ଫଏସଲା ଏହା କରିବ । ତେବେ ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନର ଆବଶ୍ୟକତା ମକଦ୍ଦମାର ନିର୍ଣ୍ଣୟର ଅଛି କି? ଯଦି ଏହା ନହୁଏ, ତେବେ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତ ଏହି ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ, ଯଦି କେହି କେବଳ ବାଦପତ୍ରକୁ ବିଚାର କରନ୍ତି, ତେବେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମକଦ୍ଦମା ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଏପରି ଏକ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରେ । ପ୍ରତିବାଦୀ ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଏହି ଧାରା କେବଳ ବାଦପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ଥାପିତ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନକୁ ବିଚାର କରେ, କାରଣ ଏହି ଧାରା ଏକ ମକଦ୍ଦମାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ସ୍ଥିର କରେ ଏବଂ ମକଦ୍ଦମା

ଆରମ୍ଭ ହେବା ସମୟରେ ଏହା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ପ୍ରତିରକ୍ଷା କେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରେ ତାହା ବିଚାର କରିବା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଟେ ।

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଏହି ବିବାଦର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଅନାବଶ୍ୟକ ଅଟେ ଯେ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମାରେ କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପିତ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ କି । ବର୍ତ୍ତମାନ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରି, ମୁଁ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ଭାବରେ ବୁଝାଯିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ ଯେ ଏହି ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ଫଏସଲା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଅଦାଲତର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ଅଛି କି ତାହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଲିଖିତ ବିବୃତ୍ତିର ଏକ ଉଲ୍ଲେଖ ଆଦୌ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ । ଏହା ମନେ ରଖିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ଏହା ଅଟେ ଯେ ଏକ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନର ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି କି ଏବଂ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାରିତା ଅଛି କି ।

ମୁଁ ଭାବୁଛି ବିବାଦର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଅନାବଶ୍ୟକ ଅଟେ କାରଣ ମୋ ମତରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରତିରକ୍ଷା ପ୍ରକୃତରେ ଏହା ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନୁହଁନ୍ତି । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ ଅଟନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କେବଳ ଏହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ କାହିଁକି ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନୁହଁନ୍ତି; ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସେମାନେ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ କି ନୁହେଁ ତାହା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଟେ । ମୁଁ ଭାବୁଛି ପ୍ରତିରକ୍ଷା କେବଳ ଏକ ଅସ୍ୱୀକାର ଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ; ଏହା ହେଉଛି ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ବାଦପତ୍ରର ଅଭିଯୋଗ ଅନୁଯାୟୀ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନୁହଁନ୍ତି । ତେଣୁ, ଏହି ମକଦ୍ଦମାର ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଦୋକାନର ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ କି । ଯଦି ସେମାନେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନୁହଁନ୍ତି, ତେବେ ମକଦ୍ଦମା ବିଫଳ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିବ ନାହିଁ । ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ, ଜଣେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ କି ନୁହେଁ, ଏହା ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଏହା ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦାବି ନୁହେଁ ।

ତେବେ ଧରନ୍ତୁ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନୁହଁନ୍ତି ବୋଲି ଯୁକ୍ତି କରି ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରେ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ କି । ତଥାପି, ଏହା ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ କିମ୍ବା ଦାବି

1963
ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ *ବନାମ* ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ବୋଲି ମୋତେ ଲାଗୁନାହିଁ । ଏହି ଅଧିନିୟମ କୌଣସି ଭଡ଼ାଟିଆସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ । ତାହା ଏକ ଚୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପଡିବ । ଅପିଲକାରୀମାନେ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ କି, ଅର୍ଥାତ୍, ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ଭଡ଼ାଟିଆ କି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ବାସ୍ତବରେ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଯେ ଅପିଲକାରୀ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଭଡ଼ାଟିଆସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଚୁକ୍ତି ହୋଇଥିଲା କି । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ କାରଣ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମ ଭଡ଼ାଟିଆସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ବିଷୟରେ କିଛି କହୁନାହିଁ ଏବଂ ଏହା କେବଳ ଭଡ଼ାଟିଆସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ଭଡାଟିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସହିତ ଜଡିତ ଯାହାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଅନ୍ୟଥା ଅଣାଯାଇଥାଏ ।

ନିଃସନ୍ଦେହ ଅପିଲକାରୀମାନେ କୁହନ୍ତି ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ସେମାନଙ୍କୁ ବେଦଖଲ କରିପାରିବେ ନାହିଁ କାରଣ ସେମାନେ ଭଡ଼ାଟିଆ ଅଟନ୍ତି ଯାହାଙ୍କର ଅଧିକାର ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷିତ ଅଟେ । ସେଥିପାଇଁ, ସେମାନେ କୁହନ୍ତି ଯେ, ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ ଯେ ସେମାନେ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆ ଭାବରେ ଦଖଲରେ ରହିବାକୁ ହକଦାର କି ଏବଂ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିନା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ମକଦ୍ଦମାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମର୍ଥ ଯେ ମକଦ୍ଦମାରେ ଏପରି ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ କିମ୍ବା ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିନା ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅପିଲକାରୀମାନେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯିବା ମାତ୍ରେ ମକଦ୍ଦମାର ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେତେବେଳେ ଏହା ଏପରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥାଏ, ଏହା ମଧ୍ୟ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଛି ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଭଡ଼ାଟିଆ ନୁହଁନ୍ତି, ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କ ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଯଦି ତଥାପି ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ନୁହଁନ୍ତି ବରଂ ଭଡ଼ାଟିଆମାନେ ଅଟନ୍ତି, ତେବେ କେବଳ ସେହି ଆଧାରରେ ମକଦ୍ଦମା ଖାରଜ କରିବାକୁ ପଡିବ କାରଣ ଉକ୍ତ ଦାବି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଧାର ଉପରେ ଆଧାରିତ ନୁହେଁ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ ଅଟନ୍ତି ଯାହାର ଲାଇସେନ୍ସ ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଏପରି ସ୍ଥିତିରେ, ଭଡ଼ାଟିଆ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହୋଇଥିବା ଅପିଲକାରୀମାନେ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବେଦଖଲ ହେବାରୁ ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର କି, ତାହା ବିଚାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ନାହିଁ, କାରଣ ଏହି ମକଦ୍ଦମାରେ ଭଡ଼ାଟିଆ ଭାବେ ବିବେଚିତ ଅପିଲକାରୀମାନଙ୍କୁ ବେଦଖଲ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଦାବି ହୋଇନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଅଧିକାର ଆଧାରରେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ଭଡ଼ାଟିଆ ଭାବେ ଦଖଲରେ ରହିବାର ଅଧିକାର ରଖିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ସେ ନେଇ

1963
ରାୟଜାଦା ତୋପାନଦାସ *ବନାମ* ଗୋରଖରାମ ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ମକଦ୍ଦମାରେ ସମ୍ଭବତଃ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ମୁଁ ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଖୁଛି, ତାହାକୁ ଦେଖିଲେ, ଏହି ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କିମ୍ବା ଦାବି, ମକଦ୍ଦମାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଭାବିବାରେ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମର୍ଥ ଅଟେ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ସମର୍ଥନ କରି *ବାବୁଲାଲ ଭୁରାମଲ* ବନାମ *ନନ୍ଦରାମ ଶିବରାମ* ([1]) ଙ୍କ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ, ଯେ ଏହି ଧାରାରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଧିନିୟମରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଏପରି ହୋଇପାରେ ଯେଉଁଠାରେ କେବଳ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଏହାକୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିଥାଏ । ମୁଁ ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲାରେ କହିଥିବା ପରି, ଏହି ମାମଲା ସେହି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କରେ କି ନାହିଁ ତାହା ଆଲୋଚନା କରିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାବଶ୍ୟକ ମନେ କରୁଛି, ଏପରିକି ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଏପରି କୌଣସି ଦାବି କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପନ କରେ ନାହିଁ ।

ଉପସଂହାରରେ ଉପନୀତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 51 କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଏହା ଠିକ୍, ଯେଉଁ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିନିୟମରେ ମକଦ୍ଦମା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଧିନିୟମ, 1882 ର ଅଧ୍ୟାୟ VII ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ସନ୍ଦର୍ଭ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ । ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଧିନିୟମର ଅଧ୍ୟାୟ VII କେତେକ ମାମଲାରେ ଲାଇସେନ୍ସ ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କଠାରୁ ପରିସରର ଦଖଲ ଆଦାୟ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଉପରେ ବିଚାର କରିଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାଟି ସେହି ପ୍ରକାରର କି ନୁହେଁ ତାହା ଜଣା ନାହିଁ । ଯଦି ଏହା ସେହି ପ୍ରକାରର ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ ଏହାକୁ ଫଏସଲା କରିବା ପାଇଁ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦେୱାନୀ ଅଦାଲତର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଧାରା 28 ଅନୁଯାୟୀ କେବଳ ଲଘୁବାଦ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏହା କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକାରିତା ରହିବ । ଯେହେତୁ ଧାରା 51 ଆଧାରରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ତର୍କ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇନଥିଲା କିମ୍ବା ଏହାର ଆବେଦନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ତଥ୍ୟ ନଥିଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିଲା, ମୁଁ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୌଣସି ମତ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନର ଅନୁଭବ କରୁନାହିଁ । ମୁଁ କେବଳ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଏହା ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରୁଛି ଯେ ଯଦି ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ଥାପିତ ହୁଏ ଯାହା ଏହି ମାମଲାରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇ ନାହିଁ କିମ୍ବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇନାହିଁ । ମୁଁ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉଚିତ୍ ବୋଲି ଭାବୁଛି ଯେ ଏହା ଏକ ବିବାଦୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ

([1]) (1959] S.C.R, 367

1963
ରାୟଜାଦା
ତୋପାନଦାସ
ବନାମ
ଗୋରଖରାମ
ଗୋକଲଚାନ୍ଦ
ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଦାସ

ହୋଇପାରେ ଯେ ଅପିଲକାରୀମାନେ ନିଜସ୍ୱ ବିବୃତିରେ ପ୍ରତାରଣା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଚୁକ୍ତିନାମା କରିଛନ୍ତି କି, କହିବାକୁ ଗଲେ, ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ଅଧିକାରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଜମି ମାଲିକ ଏକ ବେଆଇନ ଉପ-ଭଡାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି, ଏହା କହିବାକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ କାରବାର ଏକ ଉପ-ଭଡ଼ାଟିଆର ଥିଲା ।

ଏହି କାରଣରୁ ମୁଁ ମୋ ଭାଇ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଆଦେଶରେ ସହମତ ହୋଇଛି ।

ଅପିଲ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷା ରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ସୁଶ୍ରୀ ସଙ୍ଗୀତା ଲେଙ୍କା,
ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ